

Haridus- ja Teadusministeerium

ARCHIMEDES
KOLLEGIUM

Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) toetusel ning Eesti Vabariigi kaasrahastusel elluviidava programmi „Noorsootöö kvaliteedi arendamine“ raames läbiviidud

Avaliku konsultatsiooni kokkuvõte

SA Archimedes Euroopa Noored Eesti Büroo

Tallinn 2008

SISUKORD

Sissejuhatus	3
1. Ülevaade avalikust konsultatsioonist	4
1.1 Avaliku konsultatsiooni ülesehitus	4
2. Avaliku konsultatsiooni tulemused	6
2.1 Koolitused noortega töötavatele spetsialistidele ja noortejuhtidele	6
2.2 Eesti noortevaldkonna koolitajate koolitus	8
2.3 Noortevaldkonna õppematerjalid	12
2.4 Noortevaldkonna arenguseminaride kokkuvõtted	13
2.4.1 Arenguseminar I: 31. oktoober 2008	13
2.4.2 Arenguseminar II: 6.november 2008	17
Kokkuvõte	19
LISA 1: Avaliku konsultatsiooni küsimustikud	20

Sissejuhatus

SA Archimedes Euroopa Noored Eesti Büroo viis ajavahemikul 10.oktoober - 11.november 2008 läbi noorsootöö alase avaliku konsultatsiooni.

Avalik konsultatsioon viidi läbi Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) toetusel ning Eesti Vabariigi kaasrahastusel elluviidava programmi „Noorsootöö kvaliteedi arendamine“ raames.

Noorsootöö kvaliteedi arendamise programm kinnitati Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt 30. juunil 2008.

Programmi üldeesmärgiks on tõsta noorte valmidust tööturule sisenemiseks ja seal toimetulekuks tänu noorsootöö teenuste kõrgemale kvaliteedile¹.

Programmi alaeesmärgid:

- noortega töötavate spetsialistide töö on väärtustatud;
- spetsialistid on läbinud koolitused, mis on suurendanud nende teadmisi ja oskusi toetamaks noorte tööhõivevalmidust;
- koolitused on kvaliteetsed ning võimaldavad rakendada mitmekesiseid meetodeid töös noortega;
- õppematerjalid on väljatöötatud ja uuendatud;
- noortele suunatud meetmete kavandamisel erinevates eluvaldkondades kasutatakse noorte olukorra uurimuspõhiseid andmeid ja analüüse;
- noorsootöö mõju ja tulemuslikkust noore arengu toetamisel hinnatakse ühtsete noorsootöö kvaliteedikriteeriumite alusel.

Noorsootöö kvaliteedi arendamise programmi rakendusametuseks on Haridus- ja Teadusministeerium ning programmi rakendusüksuseks on Elukestva Õppe Arendamise Sihtasutus Innove.

Programmi elluviijaks on Eesti Noorsootöö Keskus (ENTK), kelle partneriteks on programmi elluviimisel SA Archimedes Euroopa Noored Eesti büroo (ENEB) ja MTÜ Eesti Noorsoo Instituut (ENI).

Noorsootöö kvaliteedi arendamise programmist lähtuvalt oli **avaliku konsultatsiooni eesmärgiks** noortevaldkonna arenguvajaduste kaardistamise läbi sisendi kogumine programmi eesmärkide täitmiseks vajalike tegevuskavade planeerimiseks.

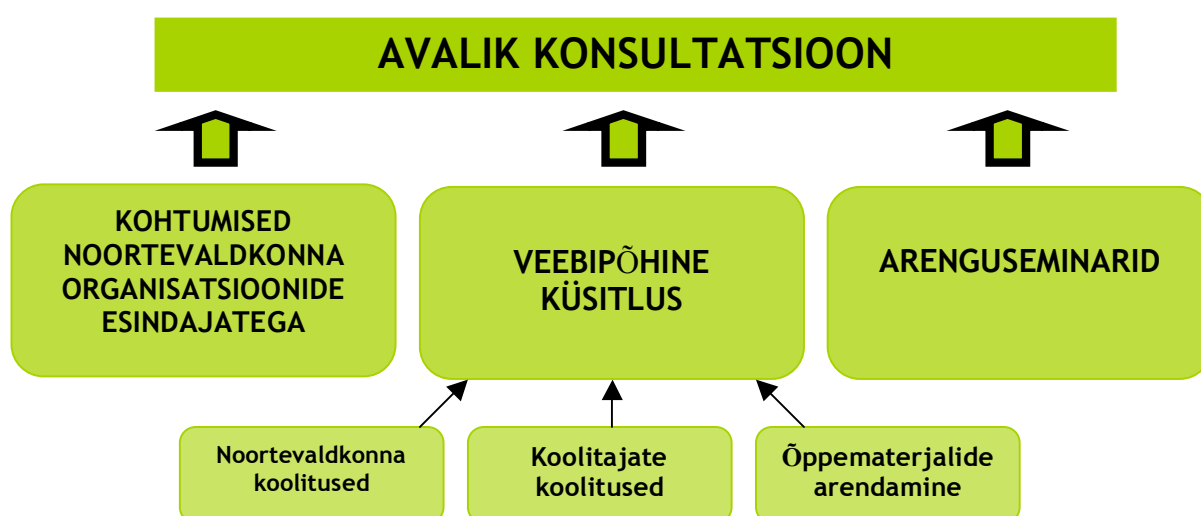
¹ Inimressursi arendamise rakenduskava prioriteetse suuna „Elukestev õpe“ meetme „Noorsootöö kvaliteedi arendamine“ programm „Noorsootöö kvaliteedi arendamine.“ Tartu 2008.

1. Ülevaade avalikust konsultatsioonist

1.1 Avaliku konsultatsiooni ülesehitus

Avalik konsultatsioon koosnes kolmest alategevusest: (1) kohtumised noortevaldkonna organisatsioonide esindajatega; (2) veebipõhine küsitlus ning (3) arenguseminarid.

Avaliku konsultatsiooni alategevused:

Kohtumised noortevaldkonna organisatsioonide esindajatega. Noortevaldkonna organisatsioonidest kohtuti ajavahemikul 15.oktoober - 11.november 2008 kokku üheksa organisatsiooni esindajatega.

Avaliku konsultatsiooni raames kohtuti esindajatega: (1) Tartu Ülikooli Narva Kolledžist; (2) Eesti Üliõpilaskondade Liidust; (3) Huvikeskuste Juhtide Kogust; (4) Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendusest; (5) Eesti Noorteühenduste Liidust; (6) Eesti Noorsootöötajate Ühendusest; (7) Eesti Õpilasomavalitsuste Liidust; (8) Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemiast ning (9) Tallinna Pedagoogilisest Seminarist. Avaliku konsultatsiooni raames läbiviidud kohtumised protokolliti ning kohtumistelt saadud sisend on võetud aluseks käesoleva avaliku konsultatsiooni aruande koostamisel.

Veebikonsultatsioon. Lähtuvalt programmi eesmärkidest ja tegevussuundadest oli veebikonsultatsiooni raames koostatud kolm erinevat valdkonnapõhist küsimustikku: (1) koolitused noortega töötavatele spetsialistidele ja noorteujuhtidele; (2) koolitajate koolitus; (3) õppematerjalide arendamine. Küsimustikele sai vastata veebikeskkonnas: <http://www.mitteformaalne.ee/> Veebikonsultatsioonil põhinevaid küsimustikke jagati täitmiseks ka noortevaldkonna

spetsialistidele SA Archimedes Euroopa Noored Eesti Büroo poolt korraldatud arenguseminaril. Veebikonsultatsiooni tulemusena laekus perioodil 10.oktoober - 11.november 2008 kokku 44 täidetud küsimustikku.

Arenguseminarid. Euroopa Noored Eesti Büroo algatusel viidi avaliku konsultatsiooni raames läbi kaks arenguseminari.

Esimene arenguseminar toimus 31.oktoobril 2008 Tallinna Ülikoolis ning teine arenguseminar toimus 6.novembril 2008 Tallinnas Tudengimajas. Arenguseminaride eesmärgiks oli kutsuda noorsootöö valdkonna spetsialiste ja huvilisi üles mõtlema Eesti noorsootöö tulevikule ja arenguvajadustele. Mõttetööle ergutasid oma ettekannetega erinevate tegevusvaldkondade eksperdid, millele järgnes ühine arutelu noorsootöö valdkonna hetkeolukorra ja vajalike arenduste teemal. Ühise mõttearenduse kokkuvõtted töötubade ülevaate ning tagasisidelehtede vastuste näol on toodud välja ka antud avaliku konsultatsiooni aruandes.

Avaliku konsultatsiooni aruandes esitatakse järgnevalt eraldi alapeatükkidena avaliku konsultatsiooni objektiks olnud teemade (noortevaldkonna koolitused; koolitajate koolitus; õppematerjalide arendamine) põhjal koostatud konsultatsiooni kokkuvõtted ning arenguseminaride kokkuvõtted.

2. Avaliku konsultatsiooni tulemused

2.1 Koolitused noortega töötavatele spetsialistidele ja noortejuhtidele

Avaliku konsultatsiooni käigus laekus „Koolitused noortega töötavatele spetsialistidele ja noortejuhtidele” teemal kokku 18 täidetud küsimustikku. Vastajate profiil oli mitmekesine, hõlmates endas noorteliidreid, noorteühingud ja noortekeskuse töötajaid, kohaliku omavalitsuse noorsootöötajaid ja noorsootöö eest vastutajaid.

Lisaks küsimustikele saadi tagasiside kohtumistelt noorsootööd õpetavate õppeasutusega ja noortevaldkonna katuseorganisatsioonidega ning SA Archimedes Euroopa Noored Eesti büroo poolt ESF programmi raames korraldatud Noorsootöö arenguseminaridelt, mis toimusid Tallinnas 31.10 ja 06.11.2008.

Ülevaade konsultatsiooni tulemustest noortega töötavate spetsialistide ja noortejuhtide koolituste valdkonnas -

Enamus vastajaid pidasid konsultatsiooni algdokumendis (Lisa 1) kirjeldatud esialgseid koolitusteemasid aktuaalseteks ja vajalikeks. Samas koorsid küsimustikest ja kohtumistelt välja järgmised koolitusvajadused, mida peeti mõnevõrra prioriteetsemateks:

- **Töö spetsiifiliste sihtgruppidega** - tõrjutud (võõrandunud) noortega, riskinoorte kaasamine, erivajadustega noortele eneseteostus-, töö- ja arenguvõimaluste pakkumine, õigusrikkujad noored, antisotsiaalse käitumisega ja kasvatusraskustega noored, sõltuvusprobleemidega noored, vaestest peredest pärit noored; lapsed peredest, kus vanematel pole aega, tänavatöö (s.h. kontakti loomine noortega).
- **Tegevuste eesmärgistamine, süsteemne lähenemine ja sisusse süvenemine** - strateegiline planeerimine, aja- ja tegevuste planeerimine ning juhtimine. Oluline on see, et noorsootöötaja plaaniks noorte kasvu, mitte ei annaks ainult piljardipalle kätte.
- **Tasakaalustatud noorsootöö.**
- **Ettevõtlik noor** - meetodid noorte motiveerimiseks, aktiveerimiseks, kuidas olla endale tööandja ja tulla toime.
- **Inimõigused noorsootöös.**
- **Analüüs** - analüüsimeetodeid noorsootöös, kuidas koolitusel õpitud/kogetut ka realselt ellu viia.
- **Avalik esinemine**- sh suhtlemine meediaga.
- **Maailmaharidus** - uued vaated ja mõtted, toetamaks noori elus toimetulekul.
- **Omaealiste koolitus.**

- **Põhiteadmiste ja oskuste koolituskursused** - noorsootöö korraldamiseks vajalike teadmiste ja oskuste omandamiseks.
- **Juhtimisalane koolitus** - nii projekti, meeskonna, noortekeskuste kontekstis juhtidele suunatud koolitused: sh haldussuutlikkus, raamatupidamine (nt. eelarvete koostamine); personalijuhtimise alased teadmised; tervisekaitse alased teadmised; mainekujunduse aluste tundmine.
- **Mitmekesisus noorsootöös** - erinevatest kultuuridest noorte mõistmine ja kohanemise toetamine, kuidas läheneda erinevatele noortegruppidele.
- **Enesejuhtimine** - läbipõlemise vältimine, enese kehtestamine.
- **Aktiivõppe meetodid**- kaasaegne õpe, uued meetodid, kogemuspõhine õpe (läbi reaalsete situatsioonide ja kogemuste õpetamine), seikluskasvatus, tegevused, mis suunaksid noori koostööle.
- **E-noorsootöö.**
- **Kodanikuks olemine**- kodanikuaktiivsus, valmisolek iseseisvaks eluks; Kuidas viia noorteni nende jaoks arusaadavas tähenduses kodanikuks olemise teadlikkus.
- **Konflikti- ja kriisijuhtimiskoolitused**, keeruliste situatsioonide lahendamine, enda eest seismine, läbirääkimisoskused, erinevate sotsiaalsete pädevuste arendamine: konfliktilahendamine, turvalise tunde loomine, meeskonnatöö, erinevate inimeste mõistmine.
- **Suhtlemiskoolitused** - kuidas suhelda nii noortega, lastevanematega, linnapeaga jne, kes kõik võivad noortekeskusesse sattuda, sh etikett (kohusetunne, riietumine, käitumine nõupidamistel, vastuvõttude korraldamine).
- **Keelekoolitus:** inglise, vene ja saksa keel.

(Nimetatud teemad oma vastustes välja toonud vähemalt 3 erinevat vastajat, selgitustesse on kogutud teiste vastajate kommentaare.)

Lisaks konkreetsetele koolitusteemadele toodi konsultatsioonis välja ka **koolitustega seotud olulised aspektid**, mis toetaksid noortevaldkonnas tegutsevaid inimesi nende igapäeva töös ning mida tuleb koolitusi korraldades silmas pidada -

- **Teoreetilised koolitused** peaksid kindlasti olema **tasakaalus praktiliste tegevustega**, nõ aktiivõppega - teoreetiliste teadmiste rakendamine koolituse käigus läbi meetodite endi (nt. tänavanoorsootööd õppida seda praktiliselt tänaval tehes).
- Oodatud on **heade praktikate vahetus** - kohtumised teiste noorsootöötajatega, otsene kogemuste-teadmiste vahetamine väikses ringis, mitteformaalses ja loovust toetavas õhkkonnas.
- Soovitakse tõhustada **võrgustikutööd** - "Kuidas arendada koostööd noorsootöötajate ja teiste noortega tegelevate spetsialistide vahel?", nt sotsiaalvaldkonnas tegutsevate spetsialistidega.
- Kasulikuks peetakse **foorumi formaadis üritusi**, kus noorsootöötajad saaksid rohkem avaldada oma arvamust.
- Vajadusena on välja toodud ka **isiksusliku arengu** treeningud ja üldist silmaringi arendavad koolitused.

Samuti mainiti mitmeid kordi, et noorsootöötajad vajavad nõustamist ja regulaarset supervisiooni, samas ei saa seda vajadust otseselt katta konkreetse koolitusega.

Üldise kokkuvõttena tõi avalik konsultatsioon välja, et noorsootöötajad vajavad ühelt poolt laiapõhjalist teoreetilist teadmist noorsootöö ja noortepoliitika alustest ja arengutest (sh kvaliteedi ja mõjususe teema noorsootöös), teisalt soovitakse rohkem teada innovaatilistest lähenemistest noorsootöös, avardada silmaringi, seostada enda tööd/noorsootöö valdkonda ühiskonnas toimuvate protsessidega, teiste valdkondadega jne. Lisaks koolitustele on oluline korraldada noortega töötavatele inimestele, koolitajatele (sh õppejõud), noortepoliitika tegijatele jne. ka erinevaid meistriklasse.

Koolitusvaldkonnas on oluline meeles pidada, et antud programmi raames korraldatavad koolitused ei hakkaks dubleerima juba Eesti noorsootöömaastikul eksisteerivaid võimalusi, nt programm Euroopa Noored - rahvusvahelise koostöö soodustamiseks, rahvusvaheliste õppevisiitide jmt korraldamiseks, ENTK poolt hallatav kodanikukasvatuse programm, mille üheks eesmärgiks võiks olla ka noortes patriotismi kasvatamine ja suurendamine. Pigem peab leidma viise, kuidas nimetatud võimalusi noortega töötavatele inimestele koolituste käigus tutvustada, soodustamaks nende senisest efektiivsemat kasutamist.

2.2 Eesti noortevaldkonna koolitajate koolitus

Avaliku konsultatsiooni käigus laekus „**Koolitajate koolituse**” teemal kokku 12 täidetud küsimustikku. Vastajate seas oli kohaliku omavalitsuse noorsootöötajaid ja noorsootöö eest vastutajaid maavalitsustest, samuti nende tasandite haakuvate valdkondade spetsialiste (nt. haridusnõunik), mittetulundusühingute ning noortekeskuste juhte.

Lisaks küsimustikele saadi tagasiside kohtumistelt noorsootööd õpetavate õppeasutusega ja noortevaldkonna katuseorganisatsioonidega ning SA Archimedes Euroopa Noored Eesti büroo poolt ESF programmi raames korraldatud Noorsootöö arenguseminaridelt, mis toimusid Tallinnas 31.10 ja 06.11.2008.

Tähelepanekud ja soovitused noortevaldkonna mitteformaalsete koolituste ja vastavate koolitajatega seoses -

Vastustes toodu põhjal on kõige enam levinud osalemine noortevaldkonna organisatsioonide poolt korraldatavatel koolitustel ning koolituste „sisseostmine” konkreetselt koolitajalt oma organisatsooni. Vaid üksikutel juhtudel oli märgitud kogemusi erasektoris tegutsevate koolitusfirmadega koostööst või organisatsiooni-siseste koolituste korraldamist, kus kolleegid jagavad koolitustel omandatud omavahel.

Koolituse valikul lähtutakse kõige enam koolituse teemast ning eelnevatest isiklikest kogemustest või soovitud konkreetse koolitaja osas. Nimeliselt on esile toodud kogemusi järgmiste koolituste pakkujatega, koolitajatega:

Pille Murrik ja Mari Viik (supervisioon), Tiina Naarits (probleemsed noored, koostöö lapsevanematega võrgustikutöö), Merike Sassi (karjäärinõustamine), Toivo Niiberg, Tiia Lister, Addenda Koolitus, Audentes Ariko, ATP Koolitus (noorte riskikäitumine, stress ja toimetulek); Rain Stúdio, Õppekeskus Tõru, Tartu Rahvaülikooli Koolituskeskus (projektijuhtimine), LogoServ Koolitus (teismeline nooruk), Koolituskeskus Vilko MÜ (projektide planeerimine ja koostamine), Eesti Väitlusselts (avalik esinemine, argumenteerimine, väitlus), Eesti harrastusteatri Liit, ENTK (Noorte- ja projektlaagri kasvataja), ENEB, TTA (karjäärinõustamine), AMOR Nõustamiskeskus (tervisekasvatus), AS Kunda Nordic Tsement (tööhutus ja -kaitse), OÜ Veematkad (meeskonnatöö), Praxis. Ühel korral toodi esile koostööd väliskoolitajaga, so Londoni Middlesex University (web2: uued võimalused noorteinfo- ja teavitustöös).

Kõigile nimetatule on ENEB saatnud ka üleskutse liituda koolitajate andmebaasiga (lisaks muudele kaardistatud potentsiaalsetele huvilistele ja avalikule reklaamile ajalehes AKEN ja Õpetajate Leht, veebiportaalis <http://www.tark.ee> jm).

Koolitajatega seonduvalt toodi seniste kogemuste põhjal enam välja raskusi järgnevaga seoses:

- **Ülevaade ja ligipääs vajalike pädevustega inimestele**

„Ei tea, kes on pädevad ja võimelised läbi viima head koolitust“;

„Tihtipeale on koolitajad seotud konkreetse teemaga. Kui mulle vajalik teema „ei ole listis“, peab pingutama, et sobilikku inimest leida“;

Toodi ka välja teatavat rahulolematust koolitajate pädevustega (näit. „Koolitajate teoreetilised teadmised erinevad suurel määral praktilisest igapäeva tegevusest, on kujunenud hoiakud, mis ei vasta tegelikkusele“, „Võib juhtuda, et koolitusel käimine ei anna soovitud hulgal teadmisi juurde“), aga kuna neid ei olnud täpsustatud, ei ole võimalik neid siinkohal ka süvitsi mõista.

Avaldati ka arvamust, et rahvusvaheliste ekspertide kaasamisel võib info jääda liiga kaugeks ning mitmes vastuses väljendati arvamusi, et enam tuleks koolitajatena kaasata just praktikuid valdkonnast või ka asuda praktikute seast koolitama koolitajaid.

Konkreetsetes valdkondades nimetati koolitajate puudumist noorteinfo valdkonnas ja nende koolitajate osas, kellel on pädevusi, töötamaks erivajadustega inimestega.

Ühe lahendusena nähtigi koolitajate andmebaasi, mille kaudu tekib ülevaade olemasolevatest koolitajatest ning valdkondadest, kus koolitajaid napib ning tuleks antud programmi toel neid vastavate valdkondade spetsialistidest näiteks koolitajateks koolitama asuda.

- **Koolitajate töötasud**

Eriti toodi siinkohal esile piiratud ressursse ja ebapiisavat infot töötasude suuruste osas.

„Puudub ülevaade töötasude skaalast. Iga kord on kahtlus, et pakume liiga vähe ja mõnikord jälle tunne, et on ülemakstud”;

„Projektide raames ei taheta toetada koolitajate töötasusid”;

„KOV rahaline toetus on piiratud, koolitaja valiku peab tegema võimaluste piires”.

Nimetatud on teemad, mille osas tuleks kindlasti selgitada ka noortevaldkonnas tegutsevate koolitajate nägemust, sh kas ja kuidas näevad nemad raskusi koolitajatele ja nende pädevusi puudutavale infole ligipääsetavuses Eestis ning milliseid kitsaskohti koostöös koolitajate tellivate noorteühenduste või -asutustega; samuti töötasude osas (millised praktikad on levinud nende kogemuste alusel, kas siin oleks vajadust või võimalusi paremaks infovahetuseks või läbipaistvuseks jms).

Tähelepanekud ja soovitused noorsootöö alase kõrghariduse arendamise ja vastavate õppejõududega seoses -

Üldiselt tuleb tõdeda, et konsultatsiooni veebiküsimustikele vastanud ühenduste ja asutuste esindajatel ei olnud enamikel juhtudel kokkupuuteid noorsootöölalase kõrgharidusega kolmes õppeasutuses. Küll aga tugineb alljärgnev lisaks muude noortevaldkonna partneritega toimunud kohtumiste käigus kogutule ka kõrgkoolide endi poolt väljendatule. Nii on tegu siiski väga asjakohase koondiga erinevate osapoolte nägemusest.

Huvitav on, et kohati joonistusid tagasisidest välja väga erinevad hinnangud - näiteks töid õppeasutuste esindajad välja erisusi kolme kooli õppekavade suundumustes, samal ajal kui ühingu esindajate tagasisidest kostus kriitikat kõrgkoolidevahelise konkureerimise suunal, mis raskendab koostööd ja õppejõudude mobiilsust. Nimetatust tuleb ilmselt muuhulgas teadvustada vajadust avardada enam noortevaldkonna sisest kommunikatsiooni ja läbipaistvust erialase kõrghariduse hetkeseisu ja praktilise tööga seoste osas. Seda ka seetõttu, et ühe arenguvajadusena toodi muuhulgas esile, et õppejõududel oleks enam vaja praktilise noorsootöö kogemusi (sh soovitati enam ka valdkonna praktikute kaasamist õppejõududena).

Esile toodi ka vajadust toetada õppejõudude väliskogemusi, mille osas samas nähti takistusena praeguste õppejõudude võõrkeelte oskuse taset, mis sageli ei võimalda enesetäiendust välismaal. Soovitakse kaasata enam välisõppejõude, põhiprobleemiks on seejuures aga rahaliste vahendite nappus.

Samuti avaldati arvamusi, et Eestis oleks vaja liikuda magistriõppe tasemel noorsootöö õpingutele, mistõttu tõuseb ühtlasi esile vajadus koolitada doktorikraadiga erialapädevaid õppejõude.

Ehkki õppeasutuste suunitlus ning seega ka õppejõudude peamised pädevusvaldkonnad osati varieeruvad, võib üldjoontes esile tuua järgmisi esmavajadusi õppejõudude pädevuste arendamiseks:

- Võõrkeeled (inglise ja vene keel);
- Tänapäeva noor - teadmised noorte soovidest, huvidest, mõttemaailmast... parem teadlikkus, et minna uute suundadega kaasa;
- Noortepoliitika ja noortevaldkonna seadusandlus, -õigus;
- Multikultuurilisus;
- Erinoorsootöö, sotsiaalne kaasatus noortevaldkonnas (sh erinevad sihtgrupid);
- Erinevad (eriti uued ja innovatiivsed) meetodid, sh e-õpe, nõustamine.

Konkreetsemalt tehti ka ettepanekuid toetada kolmes õppeasutuses noorsootöö õppekavade eest vastutavate inimeste pädevusi ja teadlikkust, sh läbi omavahelise ja rahvusvahelise koostöö.

Üldise kokkuvõttena võib öelda, et konsultatsiooni tulemuste taustal õigustavad valitud prioriteedid koolitajate koolituse valdkonnas end täielikult: tegutsevate koolitajate ja nende pädevuste, -arenguvajaduste kaardistamine; koolitajate kohta info kättesaadavamaks muutmine läbi andmebaasi; tugi koolitajate enesetäiendusele ja rahvusvahelistumisele, lähtudes tänase Eesti hetkeolukorra ja spetsiifilisemalt noortevaldkonna olulisimatest trendidest ja arenguvajadustest.

Loodav koolitajate andmebaas aitab pikemas perspektiivis kindlasti kaasa inimressursside läbipaistvusele, paremale juurdepääsule. Samuti võiks konsultatsiooni käigus ilmnenu pädevuste ja töötasudega seonduvad raskuskohad olla üheks arutelude teemaks noortevaldkonna koolitajate kokkusaamistel ja ilmselt võiks neid teemasid selle tulemusena edaspidi paremini püüda kommunikeerida ka noortevaldkonna koolitajate andmebaasi toetavates tekstides jm. Pädevustega seonduv saab olema niivõiteisiti keskmes edasistes koolitustegevustes.

*Lisaks avaliku konsultatsiooni tulemustele, annab olulise sisendi koolitajate koolituse valdkonna konkreetsete tegevuste planeerimisele 11.-12.12.2008 toimuv Eesti noortevaldkonna koolitajate I kokkusaamine, kus koolitajate kaasatusel tehakse algust nende pädevuse ja edasise enesetäienduse vajaduste analüüsiga.

2.3 Noortevaldkonna õppematerjalid

Avaliku konsultatsiooni käigus laekus „Õppematerjalide arendamise” teemal kokku 14 täidetud küsimustikku. Vastajate seas oli noorteliidreid, noorteühingute ja noortekeskuse töötajaid, kohaliku omavalitsuse noorsootöötajaid ja noorsootöö eest vastutajaid.

Lisaks küsimustikele saadi tagasiside kohtumistelt noorsootööd õpetavate õppeasutusega ja noortevaldkonna katuseorganisatsioonidega ning SA Archimedes Euroopa Noored Eesti büroo poolt ESF programmi raames korraldatud Noorsootöö arenguseminaridelt, mis toimusid Tallinnas 31.10 ja 06.11.2008.

Ülevaade konsultatsiooni tulemustest õppematerjalide arendamise valdkonnas -

Konsultatsiooni käigus mainiti mitmel korral, et materjale on piisavalt ja olukord on parem kui 3-4 aastat tagasi, kuid oluliselt tuleks tegeleda materjalide kättesaadavuse suurendamisega.

Kohtumistel ülikoolidega toodi välja ka keele probleem, materjale vajatakse nii eesti kui vene keeles, soovitavalt paralleelselt. Samas peetakse oluliseks ka keeleõpet, kuna head materjalid on hetkel saadaval peamiselt inglise keeles.

Hetkel kasutatavate materjalidena toodi eraldi välja ENEBi ja ENTK poolt tõlgitud ning välja antud T-Kit käsiraamatuid ja ajalehte AKEN.

Mitmed vastanutest soovivad kajastust teiste noortega töötavate inimeste ning noorte enda kogemustele ja praktilistele meetoditele, mida oma igapäevatoos kasutada. Olulised teemad, mida soovitakse enam noorsootöös materjalides näha on noorsootöö tunnustamine ja informatsioon noorsootöö arenguvõimalustest. Enamik vastanutest tõi välja vajaduse käsitleda erinoorsootöö ja erivajadustega noortega tehtava noorsootöö teemasid (näiteks tõrjutus, tänavatöö, noored õigusrikkujad, noorte vaimne ja füüsiline tervis, sõltuvusprobleemid, ennetustöö jne). Erivajaduste teemadel soovitakse ka konkreetsemat informatsiooni noorsootööga seotud valdkondade kohta, nagu sport, kunst, käsitöö. Teadmisi soovitakse täiendada ka subkultuuride, noorte aktiivse kaasamise, kodanikuks olemise, motiveerimise ja KOV noorsootöö osas. Konsultatsiooni raames toimunud kohtumiste käigus olid olulisemad teemad, millele soovitakse enam kajastust noorte väärtused ja võrgustikutöö.

Puudust tuntakse perioodiliselt ilmuvast noorsootöötajatele mõeldud käsiraamatust, kus leiduks ajakohaseid õpetusi, nõuandeid ja soovitusi. Sellega seondub ka vastanute soov teada rohkem üldiselt Eesti noorsootöös toimuvast, noortekeskuste igapäeva tööst, noorsootöötajate koolitamisest ja võimalusest lugeda nn. “naaberküla” lugusid. Veebipõhisest küsitlusest ilmneb, et kõige enam soovitakse materjalidena perioodikat, artikleid ja veebimaterjale.

Õppematerjalide osas oodatakse ka "Kompassi" tõlkimist eesti keelde ja noorsootöö üldise käsiraamatu väljaandmist. Mõttena toodi konsultatsioonis välja nii vajadust luua noorsootöötajatele vajaliku kirjandusega sisustatud lugemistuba või raamatukeskust kui ka Eestis leiduvate raamatute nimekirja olemasolu. Ressursikeskuse idee toodi välja ka konsultatsiooni käigus toimunud kohtumistel. Materjalide koondnimekirjaga on 2008. aasta lõpus juba algust tehtud, kuid 2009. aasta alguses on konsultatsioonide jätkuks plaanis kutsuda kokku noorsootöö valdkonnas tegutsevad õppejõud ja uurida, mis materjale nad loengutes kasutavad. Ülikoolide konsultatsioonidest tulid välja vaid mõned konkreetset materjalid, mida kasutatakse, seega selle jaoks, et saada täpne ülevaade tuleb teha jaanuaris 2009 uus kohtumine. Võimalusel võiks materjalidest koondada ühised alused noorsootöö käsiraamatuks, mida on konsultatsioonides küsitud. Hetkel tuleb nii interneti kui ka laiema konsultatsiooni käigus välja, et eelkõige on puudus alusmaterjalist.

Olemasolevate materjalide nimekiri luuakse MFÕ veebi andmebaasi kujul. Kaardistuse olulisus seisneb ka selles, et vältida dubleerimist, kuna konsultatsioonide käigus tulid välja plaanid materjalide tootmisest, milles ESF programm võib nii koostööpartneriks olla kui ka abistada materjalide kättesaadavuse suurendamisel.

Uute materjalide tootmise ja tõlkimise ohuna toodi konsultatsioonide käigus välja ülekülluse oht, kuna paljud organisatsioonid toodavad oma käsiraamatuid (Huvijuhi käsiraamat, Osalusekogumik, KOV-dele suunatud käsiraamat jne). Siinkohal on oluline rõhuda koostööle ja vastastikusele teavitustööle. Ilmnes noortepoliitika alase Valge Raamatu juurdetrükkimise vajadus, millest tulenevalt tasub mõelda laiemalt Euroopa ja Eesti noortepoliitikat käsitleva materjali kättesaadavuse suurendamise ja väljaandmise peale.

Kokkuvõtteks. Lähtuvalt konsultatsioonitulemustest on olulisemaks lähtekohaks õppematerjalide arendamise valdkonnas materjalide koondamine ühtsesse andmebaasi, et ühest küljest suurendada teadlikkust ja teisest küljest vältida sisulisi kordumisi.

Konsultatsiooni tulemusena selgus noorsootöö alaste alusmaterjalide puudus. Lisaks alusmaterjalidele vajavad õppematerjalidena käsitlemist mitmed olulised teemad, mis ühtivad ka väljapakutud koolitusteemadega ja võiksid seetõttu saada materjalideks koostöös programmi raames pakutavate koolitustegevustega.

2.4 Noortevaldkonna arenguseminaride kokkuvõtted

2.4.1 Arenguseminar I: 31. oktoober 2008

Arenguseminari esimeses pooles esinesid ettekannetega:

- Judith Strömpl - Tartu Ülikoolist, teemal: „Noorte omavahelised vägivaldsed suhted koolis ja avalikus ruumis;“
- Hardo Aasmäe - Eesti Entsüklopeediakirjastusest, teemal: „Üleilmastumise paratamatus" ning

- **Mati Heidmets** - Tallinna Ülikoolist, teemal: „Eesti väärtuspilt: mõttekohad noortele.“

*Ettekannetega saab tutvuda veebiaadressil: <http://www.mitteformaalne.ee>

I Arenguseminari esinejate põhisõnumid.

- Koolis ja avalikus ruumis, kardetakse kõige enam vaimset vägivalda, millega on raske võidelda ning mis esineb peidetud kujul. Õpetaja aga kas ei märka, ei tee välja või ei oska lahendada õpilastevahelist vaimset vägivaldajuhtumit. Väljaspool kooli noorte vägivallannarratiivides täiskasvanu figuur kui abistaja või kaitsja kas puudub täiesti või on passiivse vaateleja rollis.
- Koolipingete tekitajaks peetakse staatuse erinevusi ja võistlusvaimu ning koolis taasluuakse Eesti ühiskonna kihistumist. Õpilaste vahel on palju erinevusi, aga koolis on üks ideaal, mille alusel last hinnatakse: tema edukus ja iseseisev toimetulek õppekava täitmisega. Staatuse erinevused tekitavad koolis pingeid ning vägivald on levinud reaktsioon pingetele. Koolivägivald on indikaator, mis viitab süsteemi rikkele. Probleem pole üksikutes lastes, vaid selles, et kool kui institutsioon ei tule toime oma integreerimis-funktsiooniga.
- Eestis pole piisavalt teadvustatud, et teistega võrdluses on Eestis ülikehavad lood seoses inimarengu indeksiga, enesetappude arvuga, oodatava elueaga, meeste-naiste võrdõiguslikkusega, suhtumisega multikultuursusse, eluga rahuloluga, ökoloogilise jalajäljega, kinnipeetavate arvuga ja HIV positiivse osakaaluga elanikkonna hulgas. Noorsootöös tuleks olukorda enam teadvustada, järeldusi teha ning seoseid luua ja sellest tulenevalt eesmärged seada, et ühiskonnas eksisteerivatele probleemidele leevendust pakkuda.

Arenguseminari teises pooles toimus arutelu Eesti noorsootöö vajaduste teemal kolmes töötoas, mida juhtisid SA Archimedes Euroopa Noored Eesti Büroo esindajad: **Madis Masing**, **Reet Kost** ja **Kristi Jüristo**. Ettepanekute ja arvamuste avaldamisel paluti lähtuda nii isiklikest kogemustest kui arenguseminaril käsitletud teemadest.

Järgnevalt esitatakse lühiülevaated esimese arenguseminari töötubades esitatud ideedest:

Töötuba I

Üldiste arenguvajadustena jäi töötoas kõlama idee koolisüsteemi muutmise vajaduse kohta, mis pakuks rohkem võimalusi erinevatele noortele, toetaks individuaalset lähenemist (mida võimaldaks väiksem õpilaste arv klassis), oleks enam suunatud tulevikku ja arvestaks kaugemate eesmärkidega. Õppimine peaks olema noorte jaoks huvitav.

Konkreetsemate soovitusena tõstatatud teemade lahendamiseks toodi välja järgmised ideed -

- Noored vajavad süstemaatilist väärtuskasvatust (koolis, kodus jm). Vajalik toetada noorte enesekasvatust/ eneseväärtustamist (vajadusel appi võta religioon ja spirituaalsus).
- Lapsed vajavad rohkem tähelepanu (kuulata, märgata, reageerida). Noortega tegelevad inimesed peavad tundma laste psüühikat.
- Ühiskonnas tuleb enam väärtustada perekonda.
- Emad peaksid lastega kauem kodus olema (emapalga pikendamine).
- Tuleb teha rohkem ennetustööd. Rohkem tähelepanu vaja pöörata HIV/narkomaania probleemidele ühiskonnas.
- Noored vajavad tervisekasvatust/tuleb propageerida sporti.
- Noored vajavad sotsiaalset kaitset ja võrgustikku.
- Suurendada noorte kodanikuaktiivsust.
Rohkem tuleb propageerida noorsootööd. Vajame enam noortekeskusi ja huvihariduse võimalusi. Riiklikul tasandil tuleb enim toetada noortealgatusi.
- Peame säilitama tasulise kõrghariduse.

Töötuba II

Olulise küsimusena jäi kõlama konkurentsi tekitamise problemaatika, mis tuli välja arutelus noorsootöötajate ja noorteühingute rolli üle avalike hoiakute kujundajatena. „Kuidas vähendada süvenenud konkurentsi tekitamise ning pideva valikute langetamise vajaduse rõhutamist noorte seas?“, mis juba noores eas tekitab pingeid pideva võistlusmeeleolu tõttu.

Töötoas käsitleti ka noorte minapildi adekvaatsemaks muutmise teemat, mille arutelul toetuti eeskätt Mati Heidmetsa ettekandes välja toodud probleemidele ja avastustele eestlaste väärtuspildis.

Olulise arenguvajadusena toodi töötoa arutelus välja solidaarsuse ja ühishuvi tekitamise vajadus ja seda juba maast madalast, millele vananev ühiskond tulevikus toetuda saaks.

Probleemide lahendamisel nähakse ühe võtmena suuremat meedia kaasamist oluliste teemade püstitamisel ning avalikul käsitlemisel. Eeskätt peaksid avalikul arutelul osalema need, kelle sõnal on kaalu ning noored ise või nende eest kostvad organisatsioonid.

Töötuba III

Töötoas arutatud teemades ja ideedes peegeldusid nii laiemad ühiskondlikul tasandil vajalikud muudatused kui konkreetsed ja spetsiifilisemad noorsootöötajate arenguvajadused.

Üldiste vajadustena kerkisid töötoas üles noorsootöö ning noorsootöötaja elukutse väärtustamine ning vajadus muuta noorsootöö ühiskonnas nähtavamaks.

Konkreetsemate vajadustena pakuti välja:

- noorsootöö seaduse konkreetsemaks muutmine;
- noorsootöötaja kutsestandardi kõrvale vajalik ka kutseomistamissüsteemi rakendamine;
- noorsootöö tulemuslikkuse mõõdikute väljatöötamine;
- noorsootöötajate motivatsiooniprogrammi väljatöötamine;
- viia läbi rohkem rakenduslikke uuringuid noortevaldkonnas;
- tihedam koostöö on vajalik nii **noortevaldkonna siseselt** (üheks meetodiks koostöö arendamisel näiteks ühiste noorsootöötajate suve- ja talvapäevade korraldamine), **noortevaldkonnaga seotud valdkondadega** kui **rahvusvahelisel tasandil**;
- rohkem levitada infot seni tehtud noorsootöö tulemuslikkuse kohta;
- vajalik ühine noorsootöö alane kodulehekül, kuhu on kokku koondatud kõik noortevaldkonnas tegutsevad organisatsioonid;
- määratleda täpsemalt ära kooli noorsootöö valdkond;
- vajalik senisest suurem formaalõppe teemade lõimimine praktikasse;
- mitteformaalse õppimise suurem tähtsustamine;
- tänavanoorsootöö tähtsustamine ja arendamine;
- erinevate meetodiliste materjalide, mängude arendamine ja avaldamine;
- küsimusena tõstatati arenguseminaridel noorsootöötajate koostöö arendamise küsimus kodudega: kas vajalik ja kuidas seda vajadusel teostada?

Noorsootöötajate jätkuva täiendkoolituse vajadus toodi välja väga olulise aspektina noorsootöötajate pädevuste arendamisel.

Noorsootöötajatelt oodatakse suuremat tähelepanu ja aktiivsust jätkusuutlikuks tegutsemiseks, süvenemist konkreetsetesse olukordadesse ning enda tegutsemispiirkonna tundmist. Vajalik on tihedam koostöö noortevaldkonna uurijate (sh välisuurijate) ja noorsootöötajate vahel ning olemasolevate ressursside sihipärane kasutamine.

Hetkeolukorrast lähtuvalt toodi välja vajadus suurema missioonitundega noorsootöötajate järele, kes ka pärast kooli lõpetamist jätkaksid tööd noortevaldkonnas.

Noorsootöötajate koolitusvajadustena on konkreetsete teemadena toodud välja:

- noored ja ühiskond, peamised arengutrendid;
- koostöösidemete tihendamine noortega: kuidas täiskasvanud kuuleksid noori ja kuidas noored kuuleksid täiskasvanuid?
- erinevate noortegruppide teadlik ja oskuslik kaasamine noorsootöösse (sh. nt. riskigrupi kuuluvad noored, käitumisprobleemidega noored);
- võõrkeeled, keeleline multikultuursus;
- tänapäevaste tehniliste abivahendite kasutamine oma töös: filmimine, pildistamine, erinevate arvutiprogrammide kasutamine;
- teavitamis- ja nõustamisoskused;
- praktilised oskused (näiteks ringijuhtimine);

- meetodid ja uued praktikad;
- maailmaharidus, inimõigused ja vähemused;
- erinoorsootöö praktiline rakendamine.

2.4.2 Arenguseminar II: 6.november 2008

Teisel arenguseminaril esinesid ettekannetega:

- Emeriitprofessor Ülo Vooglaid, teemal: „Vaatepunktid noore inimese nägemiseks;“
- Aune Valk - Tartu Ülikoolist, teemal: "Kas venelane saab olla ka eestlane? Avatusest ja identiteedist" ning
- Anu Realo - Tartu Ülikoolist, teemal: „Isiksus ja seadumused.“

*Ettekannetega saab tutvuda veebiaadressil: <http://www.mitteformaalne.ee>

II Arenguseminari esinejate põhisõnumid.

- Noorsootöös on võimalik edu saavutada kui tegeleme nii kodu kui kooli keskkonnaga.
- Noorsootöö arengute suunamisele peab eelnema mõttetöö tegurite üle, millest noorsootöö sõltub.
- On äärmiselt oluline, et noored ise näeksid ennast küllalt täpselt; et vanemad oskaksid näha oma järeltulijaid, kes ei ole enam lapsed; et õpetajad, noorsootöötajad vaataksid noori küllalt avara, eelarvamustest vaba, nõ positiivse pilguga ja näeksid nii seda, mis on, kui ka seda, mis võiks olla ja mida (miks?) kahjuks, või õnneks ei ole ning, et üldsus näeks noores põlvkonnas mitte peavalu allikat, vaid partnerit, kes peaks kasvama vanemast põlvkonnast võimekamaks, julgemaks, targemaks..., tasakaalukaks, töökaks, ausaks.
- Praegu pole Eestis elavatel mitte-eesti päritolu inimestel Eesti identiteeti, mida omaks võtta. Eestis ollakse hetkel vähe valmis eestlaseks olemist jagama. Eestlaste minapilt on loodud ennekõike võrdluses /vastanduses venelastega. Reaalsuses on aga Eestis aset leidmas eesti-vene kultuuri segunemise mudel. Selleks, et soodustada Eesti erinevate etniliste gruppide lõimumist tuleb luua Eesti avatud identiteet so. identiteet, mis ei rõhuta etnilisel alusel eristamist ning mis võimaldab samaaegselt kuulumist mitmesse gruppi.
- Isiksusepsühholoogiaga arvestamine noorsootöös eeldab noorsootöötajate asjatundlikkust eeskätt isiksuse mõju individuaalsete ja interpersonaalsete tagajärgede osas. Kuigi isiksuse seadumused on eluea jooksul väga püsivad ja kuni 50% ulatuses pärilikud, on oluline töös noortega neile arenguvõimalusi pakkudes teadvustada, et ainult kõige üldisemad isiksuse seadumused on

kasvatuse suhtes paindumatud, mistõttu see, millised on lapse huvid, väärtused ja harjumused, sõltub endiselt väga suurel määral kodusest kasvatusest ja eeskujudest - kasvatusest ei pea loobuma!

Tuginedes arenguseminaride tagasisidelehtede küsimuse: „**Milliseid arenguvajadusi näete noorsootöös?**“ vastustele, saab tuua välja järgmised ideed ja vajadused Eesti noorsootöö arendamiseks -

- Rohkem tuleb **väärtustada noorsootööd ja noorsootöötaja kutset**. Lisaks sellele on oluline **noorsootöötajate endi kutsealane selgus ja tööga kaasnev lisamotivatsioon** (fikseeritud puhkus, palk, soodustused).
- Väga oluline on noorsootöös **ühise eesmärgi seadmine ja ühtne süsteemne lähenemine**.
- Rohkem tuleb **keskenduda tagajärgede ja põhjuste analüüsimisele ning olemasolevate vahendite sihipärasele kasutamisele**.
- Eesti noorsootöötajatele oleks vaja **ühtseid pidepunkte, ühisüritusi** (nt. noorsootöötajate suvepäevad, kutsevõistlused, tänuüritused), mis tekitaksid rohkem ühtset „meie“ tunnet;
- Väga oluline on noorsootöötajate **professionaalsuse arendamine läbi täiendkoolituste** ning selleks vajalike **õppematerjalide tagamine**;
- **Vajadus on praktilisema kutsealase ja ametialase ettevalmistuse järele**: igal tegevusel, mida noorsootöö nime all tehakse, peaks olema hariv ja noorsootöötaja poolt teadvustatud eesmärk. Vajalik on **noorsootöötajate oskus planeerida tegevusi eesmärkide ja analüüsitulemuste põhjal**.
- Rohkem **tähelepanu tuleb pöörata laste vajadustele**, Hr. Vooglaiu sõnadekohaselt tegeleda põhjustega, mitte huupi kõike proovida.

Kokkuvõte

Avaliku konsultatsiooni tulemusena koorus välja rohkelt aktuaalseid teemasid ja ideid, millele noorsootöö kvaliteedi arendamisel saab tugineda. Sealhulgas võib väga väärtusliku sisendina tuua välja informatsiooni noortevaldkonnas eksisteeriva koolitusvajaduse osas, mida nii noorsootöötajate kui noortevaldkonna koolitajate koolituste arendamisel arvestada.

Lisaks aktuaalsetele koolitusteemadele tuli konsultatsiooni tulemusena välja selge vajadus noorsootöö alaste õppematerjalide väljatöötamiseks ning erinevate koolitusvajadustega seotud lisamaterjalide avaldamiseks.

Avaliku konsultatsiooni lisaväärtuseks oli võimalus tutvustada laiemalt noortevaldkonnas tegutsevatele spetsialistidele „Noorsootöö kvaliteedi arendamise“ programmi ning nende võimalusi antud programmi raames.

Konsultatsiooni käigus toimunud arenguseminarid võimaldasid omakorda kutsuda kokku noortevaldkonnas tegutsevad inimesed; luua edasiseks koostööks kontakte ning arutada aktuaalsete teemade üle. Arenguseminarid võimaldasid mõista paremini noorsootöö konteksti, ühiskonnas toimuvaid protsesse ning arengusuundi, mis noori puudutavad ning noortevaldkonda seeläbi mõjutavad. See on väga oluline tervikpildi tajumiseks ning noorte vajaduste ja probleemide tunnetamiseks.

Avaliku konsultatsiooni tulemused tuleks võtta aluseks programmi järgnevate aastate tegevuskavade ning konkreetsete tegevuste planeerimisel, väljatöötamisel ja arendamisel.

SA Archimedes Euroopa Noored Eesti Büroo tänab kõiki avalikus konsultatsioonis osalenud noorsootöötajaid ning noortevaldkonnas tegutsevaid organisatsioone, kes andsid väga olulise panuse Eesti noorsootöö arendustegevuste planeerimisse.

Ühtlasi tuletame meelde, et igasugune tagasiside, ettepanekud, arengusoovid ja -vajadused on jätkuvalt väga oodatud kogu programmiperioodi vältel!

LISA 1: Avaliku konsultatsiooni küsimustikud

1. Koolitused noortega töötavatele spetsialistidele ja noortejuhtidele

Koolitused on suunatud laiale noortevaldkonna sihtgrupile (noorsootöötajad, huvijuhid, huvikooli õpetajad, noortejuhid, infotöötajad jt), eesmärgiga suurendada selliste teadmiste, oskuste ja hoiakute omandamist, mis võimaldaksid toetada noore sotsiaalse kompetentsuse arengut ning noorte valmidust tööturule sisenemisel.

Programmi raames on plaanis ellu viia eritüübilisi ja -teemalisi koolitusi, mis toetaksid võimalikult laiapõhjaselt noorsootöötajate pädevuste tõusu. Planeeritavad koolitused on programmis tinglikult jagatud neljaks:

- Noorsootöös vajaminevaid **põhiteadmiseid ja -oskuseid** arendatakse läbi mitme-etapiliste koolituskursuste, mis on suunatud ka noorsootöötaja kutse omandamise toetamisele.
- Eelnevaid koolitusi toetavad **meetodite-alased ning temaatilised koolitused**. Need on koolitused, mis on suunatud konkreetse töövõtte ja/või meetodi kasutamise oskuse omandamisele või mis võimaldavad noorsootöös olulise või uudse teema süvakäsitlust.
- Samuti on plaanis koolitused, mis keskenduvad teadmiste, oskuste ja hoiakute omandamisele, mis on vajalikud **tööks spetsiifilise noortegrupiga** (nt tervislike, keeleliste, kultuuriliste, sotsiaalsete vm erivajadustega noored jmt).
- Lisaks eelnevatele, pigem noorsootöö spetsiifikast lähtuvatele koolitustele korraldatakse noortega töötavatele inimestele **eriteadmiste- ja oskuste koolitusi**, mille teemad toetavad tööd noortega, kuid ei ole noortevaldkonna-spetsiifilised, nt keeleõpe, turvalise keskkonna tagamine jmt.

Lõplik koolituskava valmib põhjaliku eeltöö ja ulatuslike konsultatsioonide tulemusena, mille üheks osaks on käesolev veebipõhine konsultatsioon. Konsultatsioonide tulemusi võetakse maksimaalselt arvesse ning tulemustest, sh ettepanekutest, mida ei ole ühel või teisel põhjusel võimalik koolituskavasse lülitada, teavitatakse peale konsultatsioonide lõppu.

Eesti Noorsootöö Keskuse ja Euroopa Noored Eesti büroo poolt 2008-2010 aastaks planeeritud koolituste ESIALGSED teemad ja sisu:

- ⇒ põhiteadmiste ja oskuste koolituskursused:
 - kursused noorsootöö korraldamiseks vajalike teadmiste ja oskuste omandamiseks (sh erialase ettevalmistuseta) noorsootöötajatele, mis sisaldavad teoreetilisi, praktilisi analüütilisi jt osasid, soodustavad omavahelist suhtlemist ja võrgustike teket ning on suunatud kutse omandamise toetamisele
- ⇒ Noorsootöö meetodite-alased ja temaatilised koolitused:
 - Aktiivõppe meetodid (noorsootöös kasutatavad meetodid, noore kaasamine õppeprotsessi)
 - Omaealiste koolitus ja informeerimine (*peer education/ peer to peer* meetod noorsootöös)
 - E-Noorsootöö (vahendid ja lähenemised noorsootöö edukaks toimimiseks interneti keskkonnas)
 - Mitmekesisus noorsootöös (noorte toetamine kultuuridevahelise õppimise situatsioonis, sh rahvussuhetel põhinevad konfliktid)
 - Inimõigused noorsootöös (meetodid, käsitlemaks inimõiguste temaatikat igapäevases noorsootöös)
 - Kodanikuks kasvamine (noorte vabatahtlik töö, osalusdemokraatia toimimispõhimõtted)
 - Analüüs - noorsootöö kvaliteedi tagaja (analüüsimeetodid, strateegiline planeerimine)
 - Ettevõtlik noor (meetodid noorte motiveerimiseks, jõustamiseks ja aktiveerimiseks)
 - Tasakaalustatud noorsootöö (tervise edendamisele suunatud noorsootöö, sh noorte vaimne ja füüsiline tervis)

- MFÕ Õpirännakud (noorte mitteformaalse õppimise toetamine)
- Noorte tööhõivevalmiduse suurendamine (noorte aktiveerimine ja tööõiguslase pädevuse suurendamine)
- Maailmaharidus (muutused globaliseerivas maailmas, noore roll ja vastutus selles, sh säästev areng ja kliimamuutused)

⇒ Koolitused tööks spetsiifiliste sihtgruppidega:

- noorte sotsiaalset kaasatust käsitlevad koolitused, sh riskigrupi noorte kaasatus:
 - Koolitused tööks alaealiste õigusrikkujatega (erinevate riikide kogemused tööks õigusrikkujatega ning nende iseärasused)
 - Koolitused tööks tõrjutud (võõrandunud) noortega (tänavanoorsootöö võimalusi ja praktikaid tutvustav koolitus)
 - Töö antisotsiaalse käitumise ja suitsiidiriskiga noortega (ennetus, varajane sekkumine, käitumisele reageerimine)

⇒ eriteadmiste ja -oskuste koolitused:

- Avalik esinemine (sh mõjustamisstrateegiad, sotsiaalne veenmine ja enesekehtestamine)
- Projektide juhtimine
- Turvalisus noorsootöös (sh tööohutus, keskkond, tervis)
- Juhtimisalane koolitus (organisatsioonikultuur, meeskonnatöö jms)
- Võõrkeele koolitus noorsootöötajatele (inglise keel)

Palume Teil mõelda oma igapäevatoole, ühiskonna ja noorte vajadustele ning hinnata järgmist:

1. Millised teemad esialgsest koolitusnimekirjast on Teie jaoks kõige olulisemad, prioriteetsemad?
2. Millistest uutest teadmistest ja oskustest veel puudust tunnete?
3. Millise teema või meetodi kohta sooviksite ja vajaksite lisaks koolitust?
4. Millise spetsiifilise noortegrupi osas on Teie hinnangul teadmine vähene ja vajab arendamist?
5. Kas kasutate oma töös võõrkeeli? Milliste keelte osas tunnete vajadust täiendada oma oskusi, et oma tööd paremini teha?
6. Millised tegevused lisaks koolitustele toetaksid Teid töös noortega?

2. Õppematerjalide arendamine

Programmi „Noorsootöö kvaliteedi arendamine” üheks eesmärgiks on toetada õppematerjalide arendamist noorsootöös. Õppematerjalide arendamine programmi raames näeb ette nii uute materjalide väljaandmist, olemasolevate võrkeelsete materjalide tõlkimist kui ka materjalide laialdasema kättesaadavuse tekitamist läbi veebikeskkonna www.mitteformaalne.ee, lähtudes noortevaldkonna vajadustest ning vastavate koolitustegevuste ja noorsootöö kutse arendamise plaanidest.

2008. aastal soovime kaardistada nii olemasolevad Eesti ja välismaised noorsootöölased õppematerjalid kui vajadused uute materjalide arendamiseks.

Käesolev pöördumine lähtub soovist tagada, et materjalid oleksid asjakohased, valdkonna vajadustest lähtuvad ja toetaksid noorsootöös toimuvat koolitustegevust.

Palume Teil mõelda enda igapäevatööle ja võimalusel laiemalt Eesti noorsootööle ning vastata järgnevatele küsimustele:

1. Milliseid materjale (nii eesti- kui võrkeelseid) kasutate oma igapäevatöös?
2. Millistest materjalidest on Eesti noorsootöös puudus (nii käsiraamatud kui ka teoreerilised väljaanded)?
3. Millistele teemadele sooviksite Eesti noorsootöös rohkem kajastust?
4. Millises formaadis materjale eelistaksite?
☐ Artikkel
☐ Publikatsioon
☐ Perioodika
☐ Salvestatud loeng
☐ Veebimaterjal
☐ Muu, palun täpsustage:
5. Milliseid materjale, mida oma igapäevatöös kasutate või millega olete kokku puutunud, soovitaksite võrkeelest tõlkida?
6. Täiendavad tähelepanekud, soovitusid ja kommentaarid:

3. Koolitajate koolitus

Koolitajate koolituse näol on tegu koolitusvaldkonna arendustegevusega, mille eesmärgiks on tagada pädevate koolitajate olemasolu Eesti noortevaldkonnas, toetades seeläbi koolituste kvaliteeti. Programmi sihtrühmaks on noortevaldkonna koolituste pakkumisega tegelevad ja noorsootöö kutseala õppeasutused, koolitusi korraldavad ühingud ning noortevaldkonna koolitajad. Programmi raames luuakse noortevaldkonna koolitajatele võimalused enesetäienduseks ja koostöövõrgustike loomiseks Eesti-siseselt ja rahvusvahelisel tasandil; samuti käivitatakse koolitajate andmebaas, et tagada parem ülevaade aktiivsetest noortevaldkonna koolitajatest nii koolitajate endi kui nende teenuste kasutajate vajadusi silmas pidades.

Kuna Eestis ei ole varem spetsiifiliselt noortevaldkonna koolitajatele laialdasi tugi- ja arendustegevusi elluviidud, on programmi raames üheks esmaseks eesmärgiks koolitajate ning nende enesetäiendamise vajaduste kaardistamine. Seejuures peame oluliseks ka tagasisidet koolitusi tellinud või neis osalenud osapooltelt - noortevaldkonna ühingud, asutused, avatud noortekeskused jms (edaspidi nimetatud organisatsiooniks) - millele keskendubki käesolev konsultatsioon.

Palume Teil vastata järgnevale küsimustikule ning jagada oma kogemusi ja vajadusi seoses noortevaldkonna koolitajatega Eestis. Vastustes soovitame lähtuda viimasest kolmest aastast, st alates 2006. aasta algusest kuni käesoleva ajani.

MITTEFORMAALSED KOOLITUSED NOORTEVALDKONNAS

1. Kui Teie organisatsioonil on kogemusi koolituste korraldamisest oma töötajate/liikmete pädevuste tõstmiseks, siis mil moel? (valida võib mitu varianti)
☐ Osalemine erasektoris tegutsevate koolitusfirmade koolitustel. Võimalusel palun täpsustage nimeliselt, milliste koolituspakkujatega, millistel teemadel:
☐ Osalemine noortevaldkonna organisatsioonide poolt korraldatavatel koolitustel. Võimalusel palun täpsustage nimeliselt, milliste koolituspakkujatega, millistel teemadel:
☐ Koolituse „sisseostmine” konkreetselt koolitajalt. Võimalusel palun täpsustage: a) nimeliselt milliste koolitajatega, millistel teemadel: b) millest lähtusite koolitaja valikul:
☐ Organisatsioonisiseste koolituste korraldamine, kaasates organisatsioonis olemasolevaid inimesi teiste koolitamisega. Võimalusel palun täpsustage nimeliselt milliste koolitajatega, millistel teemadel:
☐ Muu, palun täpsustage:
2. Millest olete lähtunud koolituse valikul osalejana? Palun valige kaks Teie jaoks kõige olulisemat tegurit:
☐ koolituse teemast (teadmata konkreetset koolitajat)
☐ eelnevatest isiklikest kogemustest või soovitud koolitust korraldava organisatsiooni osas (teadmata konkreetset koolitajat)
☐ eelnevatest isiklikest kogemustest või soovitud konkreetse koolitaja osas

☐ muu, palun täpsustage:
3. Millises keeles koolitusi (ja seega selles keeles töötavaid koolitajaid) Teie organisatsioonis vajate?
☐ eesti ☐ vene ☐ inglise
4. Võttes aluseks Teie seniseid kogemusi noortevaldkonna koolitajatega Eestis, milliste raskustega olete kokku puutunud?
☐ Koolitajate leidmine. Palun selgitage ☐ Koolitajate hõivatus. Palun selgitage ☐ Koolitajate töötasud. Palun selgitage ☐ Koolitajate oskused, teadmised ja hoiakud. Palun selgitage ☐ Muu. Palun täpsustage
5. Kas Teil on ettepanekuid eelnevalt kirjeldatud raskuskohtade ületamiseks?
6. Kui Teie organisatsioonil ei ole kogemusi koolituste korraldamisest, siis mis põhjusel (valida võib mitu varianti):
☐ puudub vajadus, palun täpsustage ☐ puuduvad võimalused, palun täpsustage ☐ muu, palun täpsustage

NOORSOOTÖÖ-ALASE KÕRGHARIDUSE OMANDAMINE

7. Kas Teil isiklikult või Teie organisatsiooni liikmetel on kogemusi noorsootöö formaalõppega Eestis? Kui jah, palun täpsustage, millistes õppeasutustes.
☐ Tallinna Pedagoogiline Seminar ☐ Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia ☐ Tartu Ülikooli Narva Kolledz ☐ ei ole kokkupuuteid
8. Võttes aluseks Teie kogemusi neis õppeasutustes tegutsevate õppejõududega, milliste raskustega olete kokku puutunud?
☐ Õppejõudude olemasolu. Palun selgitage

Õppejõudude hõivatus. Palun selgitage

Õppejõudude oskused, teadmised ja hoiakud. Palun selgitage

Muu. Palun täpsustage

9. Kas Teil on ettepanekuid eelnevalt kirjeldatud raskuskohtade ületamiseks?

10. Kas Teil on olnud kokkupuuteid ka välisõppejõududega neis õppeasutustes?

jah ei

Kui jah, siis palun kommenteerige lühidalt ja andke oma tagasiside (kas ja millist lisaväärtust pakkus see Teie hinnangul olemasolevaid Eesti õppejõudusid, teemasid, meetodeid, vms. silmas pidades jms).

11. Kas Teil on veel mõtteid/soovitusi koolitajate arendamisega seonduvalt, mida tahaksite siinkohal jagada?